

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 1 ΙΟΥΝΙΟΥ 2006
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

**Διδαγμένο κείμενο
Αριστοτέλους Πολιτικά Θ' 2.1-4**

Ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἔσται ἡ παιδεία καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. Νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων. Οὐ γὰρ ταῦτά πάντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἄριστον, οὐδὲ φανερόν ποτέρον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἥθος· ἔκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας ταραχώδης ἡ σκέψις καὶ δῆλον οὐδὲν ποτέρον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττὰ (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κοινὰς τινας)· περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμενον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθὺς πάντες τιμῶσιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἀσκήσιν αὐτῆς). Ὅτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεισθαι τῶν χρησίων, οὐκ ἄδηλον· ὅτι δὲ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθερίων ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθερίων φανερόν, καὶ ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν χρησίων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ βάνουσον. Βάνουσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ ταῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἀχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τὴν διάνοιαν.

A. Από το κείμενο που σας δίνεται, να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το απόσπασμα: «ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον ... ἀσκήσιν αὐτῆς».

Μονάδες 10

B. Να γράψετε στο τετράδιό σας τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων.

B1. «τίς δ' ἔσται ... ἀσκήσιν αὐτῆς». Ποια ερωτήματα θέτει ο Αριστοτέλης ως προς τους στόχους της παιδείας, και πώς ανταποκρίνεται σε αυτά η «ἐμποδῶν παιδεία» σύμφωνα με τα δεδομένα του κειμένου;

Μονάδες 10

B2. Ποια παιδεία θεωρεῖται κατὰ τον Αριστοτέλη ἀντάξια του ἐλεύθερου πολίτη, σύμφωνα με τα δεδομένα του κειμένου;

Μονάδες 10

B3. «Ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον ... ἀσκήσιν αὐτῆς»:

Με βάση το απόσπασμα του πρωτεύοντος κειμένου και το μεταφρασμένο κείμενο που ακολουθεῖ να ἐξηγήσετε γιατί ο Αριστοτέλης θεωρεῖ επιτακτικὴ τὴν ἀνάγκη να ρυθμίσει ὁ νομοθέτης τὰ τῆς παιδείας τῆς πόλεως.

Αριστοτέλους Πολιτικά Α2, 16

[...] Ο ἄνθρωπος, ἀπὸ τὴν ἄλλῃ, γεννιέται ἐφοδιασμένος ἀπὸ τῆ φύσης με ὅπλα για να υπηρετήσῃ τὴ φρόνηση και τὴν ἀρετὴ, που ὅμως μπορεῖ να τα

χρησιμοποιήσει εξ ολοκλήρου και για αντίθετους σκοπούς. Γι' αυτό ο δίχως αρετή άνθρωπος είναι από όλα τα όντα το πιο ανόσιο και το πιο άγριο, το χειρότερο από όλα στις ερωτικές απολαύσεις και στις απολαύσεις του φαγητού. Η δικαιοσύνη είναι στοιχείο συστατικό της πόλης· είναι αυτό που συγκρατεί την τάξη στην πολιτική κοινωνία.

Μονάδες 10

B4. Ο Αριστοτέλης στο Λύκειο: Ποιες οι συνθήκες υπό τις οποίες εργάστηκε εκεί και ποιο το έργο που παρήγαγε την περίοδο αυτή;

Μονάδες 10

B5. Να γράψετε δυο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **λανθάνειν, μανθάνειν, εἵληφε, διαφέρονται, νομίζειν.**

Μονάδες 10

Γ. Αδίδακτο κείμενο Ξενοφώντος Συμπόσιον 2.10

Καὶ ὁ Ἀντισθένης, Πᾶς ὄν, ἔφη, ὃ Σώκρατες, οὕτω γινώσκων οὐ καὶ σὺ παιδεύεις Ξανθίππην, ἀλλὰ χοῖν γυναικὶ τῶν οὐσῶν, οἷμαι δὲ καὶ τῶν γεγεννημένων καὶ τῶν ἐσομένων, χαλεπωτάτη;

Ὅτι, ἔφη, ὁρῶ καὶ τοὺς ἵππικους βουλομένους γενέσθαι οὐ τοὺς εὐπειθεστάτους ἀλλὰ τοὺς θυμοειδέας ἵππους κτωμένους. νομίζουσι γάρ, ἦν τοὺς τοιούτους δύνωνται κατέχειν, ῥαδίως τοῖς γε ἄλλοις ἵπποις χρῆσασθαι. καὶ γὰρ δὴ βουλόμενος ἄνθρωπος χρῆσθαι καὶ ὁμιλεῖν ταύτην κέκτημαι, εὖ εἰδὼς ὅτι εἰ ταύτην ὑποίσω, ῥαδίως τοῖς γε ἄλλοις ἅπασιν ἄνθρωποις συνέσομαι.

ἵππικὸς = ικανὸς ἱππείας

Γ1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το κείμενο.

Μονάδες 20

Γ2.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ἔφη: το δεύτερο ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα.
γινώσκων: το δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρακειμένου στην ίδια φωνή.
ὁρῶ: το δεύτερο ενικό πρόσωπο παρατατικού στην ίδια φωνή.
νομίζουσι: το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή.
κατέχειν: το τρίτο ενικό πρόσωπο υποτακτικής αορίστου β' στην ίδια φωνή.

Μονάδες 5

Γ2.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

σὺ : τη δοτική πληθυντικού αριθμού του ίδιου προσώπου.

γυναική : την κλητική ενικού αριθμού.
θυμοειδείς : την ονομαστική ενικού αριθμού του ουδετέρου γένους.
ίππους : τη δοτική ενικού αριθμού.
ἄπασι : τη γενική ενικού αριθμού του θηλυκού γένους.

Μονάδες 5

Γ3.α. Να προσδιορίσετε τη συντακτική θέση των παρακάτω λέξεων:
γυναική, τῶν οὐσῶν, κτωμένους, χρῆσθαι, εὖ, ἅπασιν.

Μονάδες 6

Γ3.β. «Ὅτι, ἔφη, ὁρῶ ... συνέσομαι»: Να βρεθούν οι υποθετικοί λόγοι του αποσπάσματος και να αναγνωριστεί το είδος τους.

Μονάδες 4

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ